

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an: 2 Dolars

Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESSE

"İdjtihad,, Constantinople

Téléph: St. 865

xxvième ANNÉE

1 Avril 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No: 318

ABONEMAN:

Seneliği [24Nusha] Türki-
ye için 2 1/2, Âlâ kâğıd-
lısı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi:

1904 — Genève.

Yirmi altıncı sene

1 Nisan 1931

— Bununla beraber Lara, Seigneur Othon tarafından verilen büyük bir ziyafette bulunuyor. Dansları seyrederken, meçhul bir kimse yaklaşıyor. Laraya dik dik bakıyor. « ta kendisi !... » diye haykırıyor . İsmi sonra öğreneneğimiz bu meçhul şahs, Ezzelin, su'allerine cevap vermesini Lara dan istiyor...

Lara, bu anda, cevap vermekten imtina ediyor. Othon araya giriyor; ertesi gün, kendi huzurunda Lara ve Ezzelin'in anlaşmaları tensib olunuyor.

Lara rendez - vous ya sadık olarak geliyor. Fakat Ezzelin hiç görünmüyor. Othon, Lara ya meç musar'a arkadaşı olduğunu söylüyor. Kılıcını çekiyor, Lara tarafından ağır suretde yaralanıyır. Bundan netice olarak Othon nun tevabi'i ile Lara nın tevabi'i arasında müdhiş bir harb tekevvün ediyor. Bir çok meydan harblerinden sonra Lara vahim bir yara alıyor, sadık nedimi tarafından harb meydanından uzak bir yere götürülüyor, bir ağaç dibinde uzanmış olduğu halde can veriyor. Ozaman nedim Kaled in bir kadın olduğu keşf olunuyor. Eger Lara Konrad dan başka bir kimse değilse Kaled Gulnar olacaktır.

Şa'ir ancak bu encamdan sonradır ki Ezzelin in ortadan gayb olması sırrını bize bildiriyor. Rendez- vous dan bir gece evvel eyerinin önünde bir cenaze görülen bir maskeli suvari görülmüştü; suvari nehre yaklaşmış ve cenazeyi nehre atmıştı.. Ölünün mantosu üstünde bir gümüş yıldız parlıyordu, bu Ezzelin in işareti idi.

Kısa bir manzumede merak uyandırmaya mahsus daha ziyade 'unsurlar toplamak güçtür. Şa'ir tali'lidir; çünkü hiçbir şeyi izah etmek zaruretinde değil, bütün bu mu'ammaları halletmek ihtimamını bize bırakıyor. Fakat şunu söylemeğe müsar'a edelim ki « Mélodramatique », « [1] romanisme » i, bugün bize biraz tıflâne görünen bağte [surprise] leri mutazammın bir intrika nın tahlilile, Byron hakkında bir hükm vermemelidir . Yahuz kuvvetli yahud dilber ifade mevhibesini ve masal, kendisine mesned yahud vesile hizmetini gören ve bizi tefekkürün ve hissin 'ulviyyetine çıkarmak için her an yükselen o « lyrisme » i değil, Byronun dehasına 'a'id her şeyi, tahlil, tayer. D. G. — A. D.

[1] Mélodrame 'avam için yazılmış acıklı ve hiyanet ve katil gibi hareketlerle karışık teatro oyunu, ki eski zamanda musiki ve nağmelerle temaşa sahnesine konurdu.

Childe Harold

İSTİKBALİN DİN YOKLUĞU [1]

L'IRRELIGION DE L'AVENIR

YAZAN: J. M. GUYAU

Yeni kimyanın, hakiki « Alchimie », hakikî simya - sukutuna sebep olan inhirafından evvel - daha yukarıda tekrar başlanmış bir simya - olduğu « thèse » i mudafa'a oluna bildiği gibi, mu'asır büyük kimyagerlerimizden birile beraber, kadim simyagerlerin pek güzel ferasetleri, samimî olarak senâ edilebilir; 'aynı suretle te'yid olunabilir ki « din », eğer bu isim muhafaza edilmek tercih olunursa, « hakikî din » artık dar ve hurafi bir, din ile dindar olmakdan 'ibaretdir. [2] Müesses ve nassî din

[1] Baş tarafları 310, 312, 313, 314, 315, 316, ve 317inci sayılarımızda.

[2] Her gün daha geniş sevmek daha derin acımak: Budur bence din, en güzel, en yüksek ve en gerçek.

A. D.

yokluğu zaten bütün hususî[1] dinlerin müteveccih olduğu şekildir. Filhakika, (katoliklik ve türk Muhammediliği müstesna) hususî dinler dahi kudsi seciyyelerinden ve 'ilme muhalif [antiscientifique] iddî'alarından yavaş yavaş tecerrüd ediyorlar; ferdi vicdan üzerine 'an'aneten, icra ettikleri tazyikden nihayet vaz geçiyorlar. Dinin ve medeniyetin inkişafı da'ima mütesanid olmuştur; Bina'en aleyh dinin inkişafı da'ima daha büyük istiklali fikri, daha az harfi harfine ve daha az dar bir dogmatisme, daha hür bir düşünme istikametinde tecelli etmiştir. Bizim murad ettiğimiz ma'nasile Din yokluğu, [L'Irreligion] dinin ve bizzat medeniyetin mütefevik bir derecesi olarak nazarı i'tibara alına bilir.

Bu suretle anılan din yokluğu, mebd'e [Origine] ve me'ad [Destinée] den bahis ma'kul fakat farzî bir «Métaphysique» den başka bir şey değildir. Bu din yokluğunun dinî istiklâl yahud dinî

anoniye, dini individualisme ismi altında da mahiyyeti ifade edilebilir [2]. Bu ma'na ile din yokluğunu, Çakia Mouni ve 'İsadan Luther ve Calvin e kadar bütün dinî müceddidlerin cümlesi va'z etmişlerdir, zira bunların cümlesi, serbest tahkiki, [«Libre examen»] müdafa'a etmişler ve o zaman dinî intikadin, içinde bulunduğu hali 'acizde, kabul etmemek mümkün olmayandan başka bir 'an'ane muhafaza etmemişlerdir. Meselâ «Catholicisme», kısmen 'İsa tarafından, fakat kısmen de 'İsaya rağmen te'sis olundu; muta'assib «Anglicanisme» kısmen Luther tarafından fakat kısmende Luthe e rağmen te'sis olundu. Bina'en'aleyh yalnız mütefekkir, «métaphysique» ci, «moraliste» ve «philanthrope» olmak haysiyyetleriyle değil, müesses i'tikadların müceddidleri, di-

[1] Hususî — particulier kelimesinden murad olunan şudur: Hristiyanlık «catholique» lîği, protostant lîği v.s. yi ihtiva ettiği için 'umumidir. «Catholique» lik hususî bir dindir. Keza müslümanlık 'umumî bir dindir; dört mezheb saliklerinin müslümanlığı hususî bir müslümanlık dinidir.

A. D.

[2] Bu kitabın 3 üncü kısmının 11 inci bahsine baku.

nî «Autorité» nin az çok mu'terif hasımları, bir ferdin değil, bir kudsi ocağın mali olan her fikrin [«Affirmation» un düşmanları olmaları haysiyyetleriyle, büyük din müessislerine, dinsiz adam, bütün hayraniyyet ve 'alâkalarını verebilir. Her ma'mulü bih dininin, esaslı seciyyesi, a'ili veya millî 'an'ane nin autorité si sayesinde bir batından diğer batna intikal etmektedir: intikal tarzı, bu veh ile 'ilmin ve san'atin intikali tarzından tamamen ayırdır.

[devam edecek]

(Hatıralarım)dan

— KASTAMONI —

AK BABALARA CİGER ZİYÂFETİ

1885 senesinde, Mektûbî kalemi mümeyyizliği, Vilayet gazetesini muharrirligi, ve

Vali, merhûm Abdürrahman paşanın Mühürdarlığı vazifeleriyle Konyadan, Kastamoniye muvâsalatımı tâkip eden bahârın sabahlarından birinde, hükû-

YE'SİN KAHRAMANLIĞI

Emel enkazının önünde durdu,
Yıkılmadı kinden yapmadığım din;
Dinledim ağlayan nağmelerini,
Elleri boğründe kalan ümidin.

6 - 2 - 1931 AB.Dj.

met koragında, yatdığım oda'da pencerenin altında, birden bire başlayan bir velvele ile oyandım.

Bir kaç kişi: «Hopo, ya ciger Hopoya ciger!» diye bağıyorlardı. (Hopo)ne demek olduğunu bilmediğimden, bu bağırışmanın sebebini anlamak için hemen kalkup pencereyi açdım, Bağırانlar, Vali paşanın ağaları, açıcıları, arabacıları ile iki Zabtiye neferi olduklarını ve yanlarında tepsiler içinde döğranmış cigerler bulunduğunu gördüm. Bunlar hem sesleri çıktığı kadar bağıyor, hem de havaya bakıyorlardı; ben de bakdım.

Haylı yüksekde iki, üç ak baba bittedriç inmek üzere havada devirler yapıyorlardı. Bağırانlar: «İşte geliyorlar.» dedikleri için ciger yemeye davet edilen Hopoların ak babalar olduğunu anladım. Muttasıl atılan kırmızı ciger parçaları ile gelincik tarlasına dönen çayırılar üstünde beş, on dakika sonra, yüzlerce ak baba bu ciger ziyafetinden istifade ediyor, bazıları yerdeki tepsilere yanaşarak yeyor ve birî birinin kağalarından da çekip alıyorlardı. Anadolunun bâzı mahallerinde, cüzümle İspar-